

**FIȘA DISCIPLINEI**  
**ANUL UNIVERSITAR**  
**2020-2021**

**1. Date despre program**

1.1 Instituția de învățământ	Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie ortodoxă didactică

**2. Date despre disciplină**

2.1 Denumirea disciplinei	<b>Sofiologia Vechiului Testament</b>	2.2. Cod disciplină	OLR0106
2.3 Titularul activităților de curs	Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă		
2.4 Titularul activităților de seminar			
2.5 Anul de studiu	I	2.6 Semestrul	2
2.7 Tipul de evaluare (E/C/VP)	C	2.8 Regimul disciplinei	DS

**3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)**

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	0
3.4 Total ore din planul de învățământ	28	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	0
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					9
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					23
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					11
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități: .....					0
3.7 Total ore studiu individual	47				
3.8 Total ore din planul de învățământ	28				
3.9 Total ore pe semestru	75				
3.10 Numărul de credite	3				

**4. Precondiții (acolo unde este cazul)**

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> <li>Isagogia Vechiului Testament, Hermeneutica Vechiului Testament, Exegeza Vechiului Testament, Teologia Vechiului Testament</li> </ul>
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> <li>Competențe exegetice dezvoltate pe baza tradiției patristice</li> </ul>

**5. Condiții (acolo unde este cazul)**

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> <li>Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Sfânta Scriptură, alte resurse indicate)</li> </ul>
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nu este cazul</li> </ul>

**6. Competențele specifice acumulate**

<b>Competențe profesionale</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Să demonstreze o bună înțelegere a sofilogiei vechitestamentare.</li> <li>• Să dispună de competențe exegetice fundamentate pe tradiția interpretării patristice și iudaice a textelor sofianice din cuprinsul Sfintei Scripturi.</li> <li>• Să demonstreze competențe reale de actualizare a mesajului biblic în vederea transmiterii lui înspre contemporani.</li> <li>• Să dispună de aptitudini dialogic irenice cu adepții altor concepții sofilogice.</li> </ul>
<b>Competențe transversale</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Să demonstreze capacitatea de conexare a cunoștințelor dobândite în cadrul cursului cu ansamblul disciplinelor studiate, precum și cu activitatea profesională pe care urmează să o desfășoare.</li> <li>• Să demonstreze capacitatea de a crea și a conduce un atelier de interpretare și de dialog pornind de la teme/pasaje extrase din cărțile sofianice.</li> <li>• Să demonstreze capacitatea de sistematizare și actualizare a conținutului învățării.</li> </ul>

## 7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Introducerea studentului în sfera exegezei textelor scripturistice sofianice și a sistematizării teologice a acestora.</li> <li>• Cunoașterea și aplicarea tradiției exegetice patristice și iudaice</li> <li>• Exersarea aptitudinilor exegetice specifice exegezei biblice patristice și iudaice.</li> </ul>
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Să sprijine studentul în identificarea modalităților de aplicare a principiilor interpretative și a modalităților de actualizare a conținutului Scripturii pentru contemporaneitate.</li> </ul>

## 8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
<b>1. Curs introductiv:</b> Înțelepciunea în Orientul Apropiat Antic; Originile și istoria înțelepciunii israelite; Înțelepciunea lui Dumnezeu și înțelepciunea omului; Despre înțelepciune și înțelepți în Israel.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>2. Cărțile sofianice vechitestamentare – prezentare generală</b> a structurii, conținutului, teologiei: Proverbele lui Solomon, Iov, Ecclesiastul.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>3. Formele discursului sofianic:</b> proverbul (Prov. 21,19), muștrarea (Prov. 30,10), zicala numerică (Prov. 30,18-19), întrebarea retorică (Prov. 30,4), poemul sofianic (Prov. 31,10-31), povățuirea părintească (Prov. 1,8-19), personificarea înțelepciunii (Prov. 1,20-33), disputa (Iov 3-41), povestirea, mărturisirea (Prov. 4,3-9), ghicitoarea (Jud. 14,14), alegoria (Jud. 9,8-15), narațiunea didactică (Fac. 37-50).	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>4. Forme ale înțelepciunii: structură, Proverbele lui Solomon și paralelisme:</b> Proverbe 1,9; Proverbe 10-22,16; Proverbe 22,17 – 24,22; Proverbe 25-29; Proverbe 24,23-34; Proverbe 30,1-9; Proverbe 30,10-33; Proverbe 31,1-9; Proverbe 31,10-31.	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>5. Forme ale înțelepciunii: autoritate, funcție, structură</b>	prelegere, discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>6. Înțelepciunea - cale</b> (Proverbe 3,19 – 4,27; Proverbe 5-7)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă,	2 ore fizice

	analiză pe text	
<b>7. Identitatea înțelepciunii în lumina Cărții Proverbe 8 - teorii, controversate, perspective.</b>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>8. Înțelepciune și creație: Cartea Iov.</b>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>9. Proverbe 1,1-7; 1,2-8; 26,1-12 – abordare exegetic-teologică</b>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>10. Antinomie și axiologie în cartea Ecclesiastului</b>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>11. Sofia teoretică și sofia practică în Înțelepciunile lui Solomon și Ben Sirah</b>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>12. Înțelepciunea în Manuscrisele de la Qumran</b>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>13. Dimensiunea sofianică a Noului Testament; Înțelepciunea în context eclesial.</b>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă, analiză pe text	2 ore fizice
<b>14. Curs de sinteză și dezbateri pe tematica studiată.</b>	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 ore fizice

## 9. Bibliografie

### Ediții Scripturistice:

- *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, quae antea cooperantibus A. Alt, O. Eissfeldt, P. Kahle dederat R. Kittel, Editio Funditus Renovata, adjuvantibus H. Bardtke, W. Baumgartner, P. A. H. de Boer, O. Eissenfeldt, J. Fichtner, G. Gerleman, J. Hempel, F. Horst, A. Jepsen, F. Maass, R. Meyer, G. Quell, Th. H. Robinson, D. W. Thomas cooperantibus H. P. Ruger et J. Ziegler dederunt K. Elliger et W. Rudolph, Textum Masoreticum curavit H. P. Ruger, MASORAM ELABORAVIT G. E. Weil, Editio tertia emendata opera W. Rudolph et H. P. Ruger, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1987.
- *Septuaginta*, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs, editio minor, duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1935.
- *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Daniel – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2011.

### Resurse patristice și iudaice:

1. Eftimie Zigabenu și Nicodim Aghioritul, *Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți*, 2 vol., ed. Ștefan Voronca (Galați: Egumena, 2006), 807 p. și 845 p.
2. Sf. Grigorie de Nyssa, *La titlurile Psalmilor*, în Scrieri II, PSB 30, Ed. IBMBOR, București, 1998.
3. Sf. Grigorie de Nyssa, *Omilia la Ecclesiast*, în Scrieri II, PSB 30, Ed. IBMBOR, București, 1998.
4. Sf. Vasile cel Mare, *Omilia la Psalmi*, în PSB 17, ed. Dumitru Fecioru Ed. IBMBOR, București, 1986.

### Lucrări de referință, comentarii biblice, studii:

1. Abrudan, Dumitru, „Cartea Iov și valoarea ei antropologică,” MB 1-2 (1984): 7-20.
2. Bartolomeu, Valeriu Anania, *Poezia Vechiului Testament* (București: EIBMO, 2000), 536 p.
3. Chirilă, Ioan, „Sofia și Logos sau despre dialogul dintre cei doi Iisus: Hristos și Ben Sirah,” ST 1 (2005): 49-64.
4. Crenshaw, J. L., *Old Testament Wisdom*, Knox Press, Atlanta, 1981.
5. Fox, Michael V., *Proverbs 1-9* Anchor Bible Series. New York: Anchor Bible, 2000.
6. Garrett, Duane A., *Proverbs, Ecclesiastes, Song of Songs*, în col. *The New American Commentary*, vol. 14, Broadman & Holman Publishers, Nashville, 2001.
7. Ioan Chirilă et al., *Introducere în Vechiul Testament* (București: Basilica, 2018).
8. Longman, Tremper, *The Book of Ecclesiastes*. New International Commentary on the Old Testament Series. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998.

9. Mihăilă, Alexandru, „Înțelepciunea personificată. Despre Pilde 8, 22,” în *(Ne)lămuriri din Vechiul Testament. Mici comentarii la mari texte* (București: Nemira, 2011), 208-213.
10. Mihăilă, Alexandru, „Searching for Divine Wisdom: Proverbs 8:22–31 in Its Interpretive Context,” în Paul Nadim Tarazi Festschrift, vol. 1, ed. Nicolae Roddy, vol. 1 (New York: Peter Lang, 2012), 85-101. Bulgakov, Sergei, *Sophia: The Wisdom of God, An Outline of Sophiology* (Hudson, NY: Lindisfarne Press, 1993).
11. Mihăilă, Alexandru, „Sufletul și duhul? Despre Înțelepciunea lui Solomon 15:11,” în *(Ne)lămuriri din Vechiul Testament. Mici comentarii la mari texte* (București: Nemira, 2011), 351-356.
12. Mihoc, Vasile, „Înțelepciunea teoretică și practică în Vechiul Teastament,” *MA* 1-3 (1980): 82-92.
13. Rad, Gerhard von., *Wisdom in Israel*. Nashville, 1972, reprinted 1993.
14. Rotaru, Ioan-Gheorghe, „Aspecte ale filosofiei biblice privitoare la înțelepciune în cartea Pildele lui Solomon,” *AFTOC XVII* (2013-2014): 277-287.
15. Semen, Petre, *Sensul vieții și al suferinței după cărțile Ecclesiast și Iov* (Iași: Doxologia, 2010), 170 p.

## 10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza Programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional.

## 11. Evaluare

Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 metode de evaluare	11.3 Pondere din nota finală
11.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Înțelegerea și aplicarea coerentă a instrumentarului patristic și iudaic de interpretare a Scripturii</li> <li>• Flexibilitate în aplicarea principiilor de interpretare patristice, iudaice, moderne asupra textelor scripturistice despre crearea omului</li> <li>• Competențe de actualizare a mesajului Scripturii pentru contemporaneitate.</li> </ul>	Examen scris/oral	100%
11.5 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cunoașterea conținutului literaturii sofianice vechitestamentare și capacitatea de a realiza o abordare exegetic-teologică minimală pe un fragment din acest corpus de scrieri.</li> </ul>			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

30.04.2020

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

.....

.....